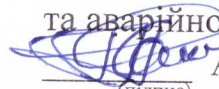

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ОПЕРАТИВНО-РЯТУВАЛЬНИХ СИЛ
КАФЕДРА ПОЖЕЖНОЇ ТАКТИКИ ТА АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри пожежної тактики
та аварійно-рятувальних робіт

_____ Андрій ЛІСНЯК
(підпис)

«28» 08 2019 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Пожежна тактика»

циклу професійної (обов'язкової) підготовки
за першим рівнем вищої освіти
галузь знань 26 «Цивільна безпека»
спеціальність 261 «Пожежна безпека»
за освітньо-професійними програмами
«Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи», «Пожежна безпека»,
«Аудит пожежної та техногенної безпеки»

Силабус розроблено згідно робочої програми навчальної дисципліни.

Рекомендовано кафедрою ПТтаАРР на:

2019-2020 навчальний рік   Протокол від «28» серпня 2019 року № 1

Перезатверджено.

Начальник кафедри ПТтаАРР _____ Андрій ЛІСНЯК
(підпис)

20__-20__ навчальний рік   Протокол від «__» _____ 20__ року № __

Перезатверджено.

Начальник кафедри ПТтаАРР _____ Андрій ЛІСНЯК
(підпис)

20__-20__ навчальний рік   Протокол від «__» _____ 20__ року № __

2019 рік

Анотація

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Пожежна тактика» сприяють формуванню професійного мислення у здобувачів вищої освіти, а саме: вміння аналізувати обстановку, прогнозувати можливі варіанти її зміни та, на підставі оцінки обстановки, розробляти і впроваджувати тактичний план з гасіння пожежі та проведення інших оперативних дій.

Дана дисципліна передбачає теоретичне і практичне оволодіння вміннями, що необхідні для розв'язання задач, пов'язаних з прогнозуванням розвитку пожеж, вибором вогнегасних речовин, засобів, пожежно-рятувальної техніки для гасіння пожеж, визначенням тактичних можливостей пожежно-рятувальних підрозділів, складанням оперативних документів, проведенням розрахунку необхідних сил та засобів для гасіння пожеж, управлінням (керівництвом) пожежно-рятувальними підрозділами та іншими службами під час проведення оперативних дій з рятування людей та гасіння пожеж, а також з особливостями проведення тактичної підготовки в пожежно-рятувальному підрозділі.

Відмінною особливістю даної дисципліни є те, що здобувачі вищої освіти відпрацьовують навички щодо організації гасіння пожеж в умовах максимально наближених до реальних, та мають можливість в повній мірі відпрацювати всі теоретично отримані знання та практичні навички необхідні для виконання обов'язків керівника гасіння пожежі.

1. Інформація про викладачів

1-викладач	
Загальна інформація	Лісняк Андрій Анатолійович, начальник кафедри пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт факультету оперативно-рятувальних сил, кандидат технічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська, 7, кабінет № 403. Мобільний номер телефону – 093-153-05-95
E-mail	ptarr@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси*	
Професійні здібності*	
2-викладач	
Загальна інформація	Дубінін Дмитро Петрович, доцент кафедри пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт факультету оперативно-рятувальних сил, кандидат технічних наук.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська, 7, кабінет № 406. Мобільний номер телефону – 068-512-95-31
E-mail	dybinin@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси*	
Професійні здібності*	

* – заповнюється за бажанням НПП.

2. Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щосереди з 15.00 до 16.00 в кабінеті № 403, 406, або в аудиторії 401. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

3. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити: основи математики, теорія розвитку та припинення горіння, ступені вогнестійкості будівлі та їх поведінка в умовах пожежі, пожежно-рятувальна техніка та пожежно-технічне озброєння.

Постреквізити: автоматичні системи протипожежного захисту; пожежна безпека територій, будівель та споруд; пожежна безпека об'єктів підвищеної небезпеки.

4. Характеристика навчальної дисципліни

Метою дисципліни є засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних знань та надбання практичних навичок, що необхідні для розв'язання задач, пов'язаних з прогнозуванням розвитку пожеж, вибором вогнегасних речовин, засобів пожежно-рятувальної техніки для гасіння пожеж, визначенням тактичних можливостей пожежно-рятувальних підрозділів, складанням оперативних документів, проведенням розрахунку необхідних сил і засобів для гасіння пожеж, управлінням (керівництвом) пожежно-рятувальними підрозділами та іншими службами під час проведення оперативних дій з гасіння пожежі, а також з особливостями проведення тактичної підготовки з начальницьким складом в пожежно-рятувальних підрозділах.

Завданнями дисципліни є:

спроможність здобувача:

- до вивчення оперативно-тактичної характеристики району виїзду пожежно-рятувального підрозділу; розробляти плани пожежогасіння; виконувати розрахунок сил та засобів для ліквідації пожеж та їх наслідків; організувати розвідку пожежі та моніторинг обстановки на пожежі; взаємодіяти з іншими пожежно-рятувальними підрозділами, службами району та об'єктів, що залучаються до ліквідування пожежі; організувати зв'язок та забезпечувати взаємний обмін інформацією з залученими силами;
- оцінювати обстановку на пожежі, розраховувати параметри розвитку пожежі та прогнозувати її наслідки;
- обирати та передбачати пріоритетність застосування вогнегасних речовин для гасіння пожеж, автоматичних систем пожежогасіння, систем зв'язку та відповідних видів протипожежної техніки; визначити вид пожежно-технічного та спеціального оснащення, основні тактичні прийоми з

обмеження розвитку пожежі та її ліквідування, а також заходи безпеки для особового складу, який приймає участь у гасінні пожежі;

- керувати проведенням робіт з рятування та евакуювання людей, оперативного розгортання сил та засобів; діями з гасіння пожежі; згортанням сил і засобів та поверненням до місця постійної дислокації;

- визначати необхідну та достатню кількість аварійно-рятувальної, протипожежної, спеціальної техніки, засобів зв'язку та пожежно-технічного оснащення, використовуючи можливості їх конструктивних і технічних характеристик;

- застосовувати невербальні методи спілкування; здійснювати пошук нової інформації; навчати працівників об'єкту і населення з питань забезпечення пожежної безпеки; проводити заняття з особовим складом підрозділу; доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності;

- аналізувати стан забезпечення готовності караулу до проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, гасіння пожеж;

- використовувати техніку, обладнання та спорядження в реальних умовах при проведенні рятувальних робіт;

- пояснювати процеси впливу небезпечних чинників пожежі на навколишнє середовище; застосовувати теорії захисту людини, матеріальних цінностей і доквілля від впливу небезпечних чинників пожежі, знання математичних та природничих наук у сфері професійної діяльності;

- знати властивості горючих речовин і матеріалів, механізм виникнення процесів горіння і вибуху; розраховувати параметри пожежовибухонебезпеки речовин і матеріалів та оцінювати особливості їх поведінки в умовах пожежі;

- належно утримувати та вести оперативно-службову документацію по службовій підготовці чергових караулів підрозділу;

- керувати діями підрозділів оперативно-рятувальних сил цивільного захисту у при проведенні робіт з ліквідації аварій на транспорті, надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;

- використовувати техніку, обладнання та спорядження в реальних умовах при проведенні рятувальних робіт;

- контролювати дотримання вимог безпеки праці під час проведення робіт з рятування та евакуювання людей, оперативного розгортання сил та засобів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

знання:

- основних положень законодавчих та нормативно-правових актів, що регламентують організацію та зміст проведення оперативних дій пожежно-рятувальними підрозділами з рятування людей у разі виникнення загрози їх життю та гасіння пожеж;

- методики розрахунку параметрів розвитку пожежі в огорожі та на

відкритому просторі;

- теоретичних та практичних основ локалізації та ліквідації пожеж;
- суті визначення та застосування необхідної кількості вогнегасних речовин та технічних засобів для гасіння пожеж;
- тактичних можливостей пожежно-рятувальних підрозділів;
- методики розрахунку сил та засобів для гасіння пожеж;
- суті оперативних дій пожежно-рятувальних підрозділів;
- порядку та принципів управління (керівництво) силами і засобами при проведенні оперативних дій з рятування людей у разі виникнення загрози їх життю та гасіння пожеж;
- суті управління силами і засобами та особливостями під час гасіння пожеж у цивільних будівлях;
- застосовування невербальних методів спілкування під час проведення оперативних дій;
- з порядком, формами та методами проведення тактичної підготовки з начальницьким складом в пожежно-рятувальних підрозділах.

уміння:

- організовувати розвідку на пожежі;
- оцінювати обстановку на пожежі, розраховувати параметри розвитку пожежі та прогнозувати наслідки;
- проводити розрахунок сил та засобів для гасіння пожеж;
- взаємодіяти з іншими пожежно-рятувальними підрозділами, службами району (міста) та об'єктів, що залучаються до гасіння пожежі;
- організовувати зв'язок та забезпечувати взаємний обмін інформацією з залученими силами;
- обирати та передбачати пріоритетність застосування вогнегасних речовин для гасіння пожеж, технічних засобів та відповідних видів протипожежної техніки;
- визначати вид та кількість пожежно-технічного обладнання, основні тактичні прийоми з обмеження розвитку пожежі та її гасіння, а також заходи з безпеки праці для особового складу, який приймає участь у гасінні пожежі;
- обирати особовим складом караулу спеціальне оснащення для проведення рятувальних робіт, гасіння пожежі та евакуації матеріальних цінностей;
- визначати необхідну кількість пожежно-рятувальних автомобілів, спеціальної та допоміжної техніки, засобів зв'язку;
- розробляти оперативні документи пожежно-рятувального підрозділу.
- управління (керівництво) пожежно-рятувальними підрозділами, іншими службами під час гасіння пожеж цивільних будівлях;

комунікацію:

- організація управління та координація пожежно-рятувальних підрозділів і аварійних служб під час проведення оперативних рятувальних робіт та гасіння пожеж;

- керівництво особовим складом караулу при проведенні оперативних дій під час гасіння пожеж з використанням спеціального оснащення;

- складання, узагальнення та ведення оперативної документації під час проведення оперативних дій з рятувальних робіт та гасіння пожеж;

- організація та проведення занять з тактичної підготовки з особовим складом чергових караулів пожежно-рятувального підрозділів.

автономність та відповідальність:

- прийняття рішень під час рятування людей у разі виникнення загрози їх життю та гасіння пожеж та їх корегування при зміні обстановки на пожежі;

- відповідальність за набуття і вдосконалення навичок практичного застосування теоретичних знань, щодо проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, гасіння пожеж, управління силами та засобами під час рятування людей у разі виникнення загрози їх життю та гасіння пожеж.

компетентності:

Інтегральну:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та проблеми, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, під час практичної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів моніторингу та прогнозування, запобігання виникненню пожеж та їх гасіння.

Загальну:

- навички міжособистісної взаємодії;
- здатність працювати як в команді, так і автономно.

Спеціальні:

- здатність оперувати термінами та визначеннями понять стосовно пожежної безпеки, параметрів небезпечних чинників пожежі;

- здатність прогнозувати обстановку в разі виникнення пожежі, визначати основні питання організації пожежогасіння, приймати рішення щодо дій пожежно-рятувального підрозділу в умовах ліквідації пожежі;

- здатність обґрунтовано обирати та застосовувати засоби гасіння, вогнегасні речовини, системи пожежогасіння, протипожежну техніку, пожежно-технічне та спеціальне оснащення;

- здатність обґрунтовано винаходити рішення щодо дій з гасіння пожеж, рятування та евакуювання людей під час пожежі та проведенні інших пожежно-рятувальних робіт;

- здатність здійснювати керівництво особовим складом караулу на всіх етапах дій щодо рятування людей, евакуації матеріальних цінностей з використанням спеціального оснащення;

- здатність складати та використовувати оперативні документи з пожежогасіння;

- здатність організовувати та проводити заняття, навчання з особовим складом чергових караулів підрозділу.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Денна форма навчання
Рік підготовки	3-й
Семестр	6-й
Обсяг кредитів ЄКТС	3,5
Загальна кількість годин	103 год.
Лекції	24 год.
Практичні, семінарські	28 год.
Лабораторні	0 год.
Самостійна робота	51 год.
Вид підсумкового контролю	екзамен
Рік підготовки	4-й
Семестр	7-й
Обсяг кредитів ЄКТС	3,5
Загальна кількість годин	107 год.
Лекції	18 год.
Практичні, семінарські	36 год.
Лабораторні	0 год.
Курсова робота (виконується під час самостійної роботи)	20 год.
Самостійна робота (з урахуванням часу на виконання курсової роботи)	53 год.
Вид підсумкового контролю	Диференційований залік

5. Календарно-тематичний план викладання дисципліни

Тривалість академічної години в Університеті становить 40 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин, що триває 80 хвилин без перерви.

Тиждень навчання	Тема та її зміст	Вид навчальних занять, год.
6 семестр (21 тиждень)		
Модульний контроль № 1		
1-2	Тема 1. Основи пожежної тактики. Сили та засоби пожежно-рятувальних підрозділів. 1.1. Основи прогнозування розвитку пожеж. 1.2. Пожежна тактика та її завдання 1.3. Основи прогнозування розвитку пожеж. 1.4. Визначення параметрів розвитку пожежі.	Лек. – 4 год. ПЗ – 2 год. СР – 6 год.
3-4	Тема 2. Теоретичні основи локалізації та ліквідації пожеж. 2.1. Теоретичні основи локалізації та ліквідації пожеж 2.2. Визначення кількості вогнегасних речовин для припинення горіння	Лек. – 2 год. ПЗ – 2 год. СР – 4 год.
5-7	Тема 3. Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів без установки пожежно-рятувальних автомобілів на вододжерело. 3.1. Сили та засоби пожежно-рятувальних підрозділів. 3.2. Випадки використання пожежно-рятувальних підрозділів без установки пожежно-рятувальних автомобілів на вододжерело. 3.3. Чим обумовлюються тактичні можливості підрозділів без установки пожежно-рятувальних автомобілів на вододжерело. 3.4. Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів без установки машин на вододжерело.	Лек. – 4 год. ПЗ – 2 год. СР – 6 год.
8-9	Тема 4. Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів з установкою пожежно-рятувальних автомобілів на вододжерело. 4.1. Випадки використання пожежно-рятувальних підрозділів з установкою пожежно-рятувальних автомобілів на вододжерело. 4.2. Чим обумовлюються тактичні можливості підрозділів автомобілі яких встановлено на	Лек. – 2 год. ПЗ – 2 год. СР – 6 год.

	вододжерело. 4.3. Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів з установкою машин на вододжерело.	
10-11	Тема 5. Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів при подачі води вперекачку. 5.1. Види вододжерел. 5.2. Безводні райони та райони з незадовільним водопостачанням. 5.3. Розрахунок потрібної кількості пожежно-рятувальних автомобілів для подачі води вперекачку.	Лек. – 2 год. ПЗ – 2 год. СР – 4 год.
12-13	Тема 6. Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів при подачі води підвозом та за допомогою гідроелеваторних систем. 6.1. Випадки організації підвозу води. 6.2. Організація пункту заправки та пункту витрат води. 6.3. Розрахунок потрібної кількості пожежно-рятувальних автомобілів для підвозу води.	Лек. – 2 год. ПЗ – 2 год. СР – 6 год.
Модульний контроль № 2		
14-15	Тема 7. Розрахунок сил і засобів для гасіння пожежі та оперативні дії пожежно-рятувальних підрозділів. 7.1. Розрахунок сил і засобів для гасіння пожежі. Види та сутність. 7.2. Розрахунок потрібної кількості сил та засобів аналітичним способом. 7.3. Розрахунок потрібної кількості сил та засобів спрощеним способом.	Лек. – 2 год. ПЗ – 4 год. СР – 4 год.
16-19	Тема 8. Види, зміст і сутність оперативних дій пожежно-рятувальних підрозділів. 8.1. Види, класифікація та послідовність оперативних дій при гасінні пожежі. Розвідка пожежі. 8.2. Збір та виїзд по тривозі, прямування та оперативне розгортання пожежно-рятувальних підрозділів. 8.3. Розвідка пожежі. 8.4. Вирішальний напрямок оперативних дій на пожежі. 8.5. Рятування людей на пожежі.	Лек. – 4 год. ПЗ – 10 год. СР – 13 год.
21	Тема 9. Оперативні документи гарнізону. 9.1. Оперативні документи діяльності гарнізону. Оперативні картки та плани пожежогасіння. 9.2. Складання та використання оперативних карток та планів пожежогасіння.	Лек. – 2 год. ПЗ – 2 год. СР – 2 год.
Всього за семестр		103 години
7 семестр (15 тижнів)		
Модульний контроль №3		
1	Тема 10. Керівник гасіння пожежі.	Лек. – 2 год.

	<p>10.1. Керівник гасіння пожежі.</p> <p>10.2. Основні принципи керівництва гасінням пожеж.</p> <p>10.3. Організаційні схеми управління оперативними діями.</p>	<p>ПЗ – 2 год.</p> <p>СР – 4 год.</p>
2	<p>Тема 11. Управління силами та засобами на пожежі. Організація оперативних ділень.</p> <p>11.1. Сутність управління силами та засобами під час гасіння пожежі.</p> <p>11.2. Організація штабу на пожежі.</p> <p>11.3. Робота тилу на пожежі та організація оперативних ділень.</p>	<p>Лек. – 2 год.</p> <p>ПЗ – 2 год.</p> <p>СР – 4 год.</p>
3-5	<p>Тема 12. Організація оперативних дій з гасіння пожеж в житлових та адміністративних будинках.</p> <p>12.1. Загальні характеристики будівель та споруд що впливають на розвиток пожежі.</p> <p>12.2. Особливості розвитку пожеж в підвалах, поверхах та горищах будівель.</p> <p>12.3. Особливості гасіння пожеж в підвалах, поверхах та горищах житлових та адміністративних будівель.</p> <p>12.4. Обов'язки керівника гасіння пожежі під час гасіння пожеж в будівлях.</p>	<p>Лек. – 2 год.</p> <p>ПЗ – 8 год.</p> <p>СР – 6 год.</p>
6-7	<p>Тема 13. Організація оперативних дій з гасіння пожеж в будівлях підвищеної поверховості та висотних будівлях.</p> <p>13.1. Особливості оперативно-тактичної характеристики сучасних житлових та адміністративних будівель підвищеної поверховості (БПП) та висотних будівель (ВБ).</p> <p>13.2. Особливості гасіння пожеж в БПП та ВБ.</p> <p>13.3. Особливості оперативних дій при гасінні пожеж в БПП та ВБ.</p>	<p>Лек. – 2 год.</p> <p>ПЗ – 6 год.</p> <p>СР – 4 год.</p>
8-10	<p>Тема 14. Гасіння пожеж в театральновидовищних, дитячих, навчальних та лікувальних закладах.</p> <p>14.1. Можлива обстановка на пожежах в театральновидовищних закладах.</p> <p>14.2. Особливості розвитку пожеж в театральновидовищних закладах.</p> <p>14.3. Організація гасіння пожеж в будинках театрів та театральновидовищних закладів.</p> <p>14.4. Гасіння пожеж у сценічній частині.</p> <p>14.5. Гасіння пожеж у глядацьких залах та фойє.</p>	<p>Лек. – 4 год.</p> <p>ПЗ – 4 год.</p> <p>СР – 5 год.</p>

	<p>14.6. Обстановка пожеж в дитячих навчальних та лікувальних закладах.</p> <p>14.7. Організація розвідки пожежі та проведення рятувальних робіт.</p> <p>14.8. Особливості організації оперативних дій з гасіння пожеж в дитячих, навчальних та лікувальних закладах.</p>	
Модульний контроль №4		
11	<p>Тема 15. Тактична підготовка начальницького складу ОРС. Вивчення ОТХ району виїзду пожежно-рятувального підрозділу.</p> <p>15.1. Тактична підготовка та її зміст.</p> <p>15.2. Поняття оперативно-тактичної характеристики (ОТХ) району виїзду пожежно-рятувального підрозділу.</p> <p>15.3. Використання геоінформаційних систем під час вивчення оперативно-тактичних характеристик району.</p> <p>15.4. Підготовка керівника до вивчення ОТХ.</p> <p>15.5. Методика вивчення ОТХ району виїзду пожежно-рятувального підрозділу.</p>	<p>Лек. – 2 год.</p> <p>ПЗ – 2 год.</p> <p>СР – 2 год.</p>
12-14	<p>Тема 16. Вирішення пожежно-тактичних задач силами караулу.</p> <p>16.1. Форми активного навчання особового складу пожежно-рятувальних підрозділів.</p> <p>16.2. Порядок підготовки до тактичних занять.</p> <p>16.3. Оформлення методичної розробки для проведення тактичного заняття.</p> <p>16.4. Порядок і методика проведення заняття.</p>	<p>Лек. – 2 год.</p> <p>ПЗ – 8 год.</p> <p>СР – 6 год.</p>
15	<p>Тема 17. Розгляд пожеж. Складання картки оперативно-тактичних дій.</p> <p>17.1. Організація та порядок вивчення пожеж.</p> <p>17.2. Складання картки оперативно-тактичних дій.</p> <p>17.3. Організація та види розбору пожеж.</p>	<p>Лек. – 2 год.</p> <p>ПЗ – 4 год.</p> <p>СР – 2 год.</p>
Протягом семестру	Виконання курсової роботи	СР – 20
Всього за семестр		107 годин
Всього по дисципліні		210 годин

Примітка: Лек. – лекція; ПЗ – практичне заняття; Сем. – семінарське заняття; МКР – модульна контрольна робота; СР – самостійна робота. Інд. – індивідуальна робота.

Індивідуальні завдання: Розробити та подати заявку на корисну модель за напрямком дисертаційних досліджень.

6. Список рекомендованої літератури

Базова

1. Освітньо-професійна програма «Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи» за спеціальністю 261 «Пожежна безпека» підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 26 "Цивільна безпека".

2. Освітньо-професійна програма «Пожежна безпека» за спеціальністю 261 «Пожежна безпека» підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 26 "Цивільна безпека".

3. Освітньо-професійна програма «Аудит пожежної та техногенної безпеки» за спеціальністю 261 «Пожежна безпека» підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 26 "Цивільна безпека".

4. Кодекс цивільного захисту України, № 5403-VI від 2.10.2012 року.

5. Статут дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж. Наказ МВС України № 340 від 26.04.2018 року.

6. Порядок організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту. Наказ МВС України № 511 від 15.06.2017 року.

7. Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України. Наказ МНС України № 312 від 07.05.2007 року.

8. Рекомендації щодо гасіння пожеж у висотних будівлях. Наказ МНС України № 900 від 30.08.2011 року.

9. Про введення в дію Інструкції із складання Карток оперативно-тактичних дій на пожежах та їх вивчення в системі службової підготовки. Окреме доручення ДСНС № В-155 від 04.10.2017 року.

10. НАПБ 04.012-2002 Вказівка з вивчення та аналізу пожеж.

11. НАПБ Б.07.020-2003 Порядок обліку пожеж та їх наслідків.

12. Основи тактики гасіння пожеж / Ю. М. Сенчихін та ін. Харків, 2015. 216 с.

13. Пожежна тактика / П. П. Ключ та ін. Харків, 1998. 592 с.

14. Довідник керівника гасіння пожежі / За загальною редакцією Кропивницького В.С. – К.: ТОВ "Літера-Друк", 2016. – 320 с.: іл.

15. Методичні вказівки до виконання модульних робіт № 1–4. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 261 «Пожежна безпека» / А.А. Лісняк, Д.П. Дубінін, В.В. Сировий, С.М. Шевченко. – Х: НУЦЗУ, 2019. – 27 с.

16. Методичні вказівки та завдання до виконання курсової роботи за темою: «Складання методичної розробки для проведення тактичного заняття з караулом». Для здобувачів вищої освіти, які навчаються на першому (бакалаврському) рівні / Укладачі: А.А. Лісняк, Д.П. Дубінін, В.В. Сировий. –

Х.: НУЦЗУ, 2019. – 55 с.

Допоміжна

1. Методичні рекомендації зі складання та використання оперативних планів і карток пожежогасіння. Наказ МНС України № 1021 від 23.09.2011 року.
2. Методика розрахунку сил і засобів, необхідних для гасіння пожеж у будівлях і на територіях різного призначення. Наказ МНС України № 1341 від 16.12.2011 року.
3. Інструкції, вказівки та інформаційні листи МНС України та ГУ ДСНС України в областях, описи характерних пожеж.
4. Порядок ведення обліку надзвичайних ситуацій. Постанова КМУ № 738 від 9.10.2013 року.
5. Порядок обліку пожеж та їх наслідків. Постанова № 2030 від 26.12.2003 року.
6. Про забезпечення ведення обліку пожеж та їх наслідків. Наказ ДСНС № 445 від 16.08.2017 року.
7. Norman J. Fire Officer's Handbook of Tactics. USA, 2012. 634 p.
8. International Association of Fire Chiefs, Jones & Bartlett Learning. Fundamentals of Fire Fighter Skills. Canada, 2008. 1068 p.
9. Smith J. P.. Strategic & Tactical Considerations on the Fireground. USA, 2011. 608 p.
10. Dunn V. Safety and Survival on the Fireground, 2nd Edition. USA, 2015. 456 p.
11. Norman J. Fire Department Special Operations. USA, 2009. 456 p.
12. Corbett G. Fire Engineering's Handbook for Firefighter I and II. USA, 2009. 1200 p.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon.rada.gov.ua>
2. <http://www.president.gov.ua>
3. <http://www.kmu.gov.ua>
4. <http://mvs.gov.ua>
5. <http://www.dsns.gov.ua>
6. <http://mon.gov.ua>
7. <http://nuczu.edu.ua>

7. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання з дисципліни «Пожежна тактика» здійснюється за накопичувальною бально-рейтинговою системою, основною метою якої є регулярна й комплексна оцінка результатів навчальної діяльності та сформованості компетентностей.

Оцінювання компетентностей здобувачів здійснюється з використанням трьох шкал:

перша – національна (традиційна) – 4-бальна (чотирибальна);

друга – рейтингова шкала оцінювання – ЄКТС;

третья – накопичувальна шкала – 100-бальна.

Порядок накопичування навчальних балів за 100-бальною шкалою

Вид навчальної роботи		Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна сума балів
I. Поточний контроль				
Модуль № 1	Лекції	8	0	0
	Семінари	1	0	0
	Практичні заняття*	6	4	24
	Модульна контрольна робота*	2	10	20
	Модульна контрольна робота*	2	10	20
Разом за модуль № 1				64
Модуль № 2	Лекції	4	0	0
	Семінари	4	0	0
	Практичні заняття	3	4	12
Разом за модуль № 2				12
Разом за поточний контроль				76
II. Індивідуальна самостійна робота				до 10
III. Екзамен				24
Разом за всі види навчальної роботи				100
I. Поточний контроль				
Модуль № 3	Лекції	6	0	0
	Семінари	6	0	0
	Практичні заняття	5	4	20
	Модульна контрольна робота*	1	20	20
Разом за модуль № 3				40
Модуль № 4	Лекції	3	0	0
	Семінари	4	0	0
	Практичні заняття	3	4	12
	Тестування*	1	18	48
Разом за модуль № 4				60
Разом за поточний контроль				100
II. Індивідуальна самостійна робота				10
Разом за всі види навчальної роботи				100
Курсова робота	Пояснювальна записка		25	100

Графічна частина	25
Захист роботи	50

* – обов'язкові види навчального контролю.

Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача впродовж семестру;
- підсумкового контролю успішності.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському та практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів):

4 бали – завдання виконано в повному обсязі, суть питання розкрита в повному обсязі, відповідь вірна, здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, графічне зображення виконано згідно вимог;

3 бали – завдання виконано в повному обсязі, суть питання розкрита не в повному обсязі, відповідь вірна, здобувач частково володіє навчальним матеріалом, обґрунтування відповіді недостатнє, графічне зображення виконано неохайно, з незначними порушеннями вимог;

2 бали – завдання виконано частково, суть питання не розкрита, відповідь вірна, здобувач поверхово володіє навчальним матеріалом, обґрунтування відповіді недостатнє, графічне зображення не відповідає проведеним розрахункам або виконано з порушеннями вимог.

1 бали – завдання виконано частково, при цьому допущено суттєві помилки, здобувач поверхово володіє навчальним матеріалом, обґрунтувати відповідь здобувач не в змозі, відповіді на поставлені питання не знає, графічне зображення не відповідає проведеним розрахункам або не відповідає вимогам.

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення письмової роботи під час самостійної роботи та здається не пізніше останнього заняття в межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з одного питання та практичних завдань-задач. Розв'язання повинно містити: формулювання вичерпної відповіді на питання та вирішення наданих задач з зображенням відповідних схем.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні проміжного та

підсумкового модульного контролю рівня знань: передбачає виявлення опанування слухачем матеріалу лекційного модуля та вміння застосовувати його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді поточної контрольної роботи.

Для оцінювання рівня відповідей здобувачів на завдання поточної контрольної роботи використовуються наступні критерії оцінювання:

16-20 балів – надано вичерпну відповідь на питання та вірно розв’язані всі задачі з дотриманням всіх вимог до виконання;

11-15 балів – відповідь на питання не повна, вірно розв’язані всі задачі, але допущені стилістичні помилки;

6-10 балів – відповідь на питання не повна, розв’язані три задачі;

1-5 бали – відповідь на питання відсутня, розв’язано одна-дві задачі;

0 балів – відповідь відсутня, задачі не розв’язані.

Індивідуальна самостійна робота є однією з форм роботи здобувача, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці.

Здобувачу вищої освіти необхідно обрати одну з рекомендованих тем та самостійно виконати поглиблене теоретичне дослідження. Результати дослідження оформити звітом у формі реферату або презентації.

Критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи здобувачів (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

10 балів – самостійна робота здобувачем виконана в повному обсязі;

9 балів – робота виконана в повному обсязі, але допущені незначні помилки;

8 балів – робота виконана майже на 90% від загального обсягу;

7 балів – обсяг виконаних завдань становить від 80% до 89% від загального обсягу;

6 балів – здобувач виконав лише від 70% до 79% від загального обсягу;

5 балів – обсяг виконаної роботи становить від 50% до 69% від загального обсягу;

4 бали – виконана частина роботи складає від 40% до 49% від загального обсягу;

3 бали – складає від 20% до 39% від загального обсягу;

2 бали – обсяг виконаних завдань складає від 10% до 19% від загального обсягу;

1 бал – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10% від загального обсягу;

0 балів – завдання передбачене на індивідуальну самостійну роботу здобувачем не виконане.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), уміння публічно чи письмово

представити звітний матеріал.

Перелік рекомендованих завдань для індивідуальної самостійної роботи здобувачів вищої освіти першого рівня:

Здобувачу вищої освіти необхідно обрати одну з рекомендованих тем та самостійно виконати поглиблене теоретичне дослідження. Результати дослідження оформити звітом у формі реферату, наукової статті або презентації.

Рекомендована тематика для індивідуального дослідження:

1. Розгляд тактичних можливостей відділення на автоцистерні.
2. Тактичні можливості караулу у складі двох відділень на основних пожежно-рятувальних автомобілях.
3. Шляхи підвищення ефективності гасіння пожеж.
4. Геоінформаційні системи в діяльності пожежно-рятувальних підрозділів.
5. Шляхи підвищення ефективності тактичної підготовки особового складу пожежно-рятувальних підрозділів.

Курсова робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення письмової роботи під час самостійної роботи, здається на перевірку не пізніше останнього заняття в межах окремого залікового модуля та підлягає захисту.

Захист курсової роботи проводиться на засіданні комісії (у складі не менше двох науково-педагогічних працівників), яка призначається керівником кафедри в терміни, визначені графіком освітнього процесу та робочим навчальним планом відповідної освітньої програми.

Вимоги до виконання курсової роботи вичерпно викладені в методичних вказівках та завданні до виконання курсової роботи за темою «Складання методичної розробки для проведення тактичного заняття з караулом».

Режим доступу: (<http://books.nuczu.edu.ua/download.php?rec=6609&mode=1>).

Критерії оцінювання курсової роботи передбачають: якісне виконання розрахунково-пояснювальної записки, графічного матеріалу та передбачає повне володіння здобувачем матеріалом роботи та вміння застосовувати його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді захисту курсової роботи.

Критерії оцінювання виконання курсової роботи (оцінюється від 0 до 100 балів):

84-100 балів – робота виконана в повному обсязі, з дотриманням вимог щодо розрахунково-пояснювальної записки, графічної частини. Здобувач в повній мірі володіє матеріалом та може застосувати його на практиці;

68-84 балів – робота виконана в повному обсязі, але є незначні порушення щодо оформлення розрахунково-пояснювальної записки та (або) графічної частини. Здобувач достатньо володіє матеріалом та може застосувати його на практиці;

50-67 балів – робота виконана в повному обсязі, але з порушеннями

щодо оформлення та (або) змісту розрахунково-пояснювальної записки та (або) графічної частини. Здобувач поверхнево володіє матеріалом, застосування його на практиці можливе після доопрацювання;

34-49 балів – робота виконана не в повному обсязі, з порушеннями щодо оформлення та змісту розрахунково-пояснювальної записки та (або) графічної частини. Здобувач поверхнево володіє матеріалом, застосування його на практиці в даному вигляді можливе після доопрацювання;

17-33 балів – робота виконана не в повному обсязі, в ході виконання допущено суттєві помилки. Здобувач майже не володіє матеріалом, застосування його на практиці в даному вигляді неможливе;

0-16 балів – робота виконана не в повному обсязі, в ході виконання допущено суттєві помилки. Здобувач не володіє матеріалом, застосування його на практиці в даному вигляді неможливе.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі екзамену (6 семестр) який включає в себе відповідь на питання з білетів, та у формі диференційованого заліку (7 семестр) який виставляється як сума балів за всіма видами навчальної роботи.

Кожен варіант екзаменаційного білету складається з трьох завдань - задачі та двох теоретичних питань. Розв'язання завдання - задачі повинно містити: змістовний висновок на питання задачі. Теоретичні питання оцінюються за повнотою відповіді.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені (оцінюється від 0 до 24 балів):

21-24 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичного питання, правильно розв'язав усі задачі з повним дотриманням вимог до виконання;

16-20 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичного питання. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішені три завдання;

11-15 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішені два завдання;

6-10 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Недостатньо розкриті зміст теоретичного питання та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішене одне завдання, інші – частково;

1-5 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки. Частково вирішення завдання;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичного питання та практичних завдань. Не вирішив завдання.

Критерії оцінювання знань здобувачів на тестуванні (оцінюється від 0 до 18 балів):

- 18 бали – не менше 90% вірних відповідей на тестові питання;
- 17 балів – не менше 85% вірних відповідей на тестові питання;
- 16 балів – не менше 80% вірних відповідей на тестові питання;
- 15 балів – не менше 75% вірних відповідей на тестові питання;
- 14 балів – не менше 70% вірних відповідей на тестові питання;
- 13 балів – не менше 65% вірних відповідей на тестові питання;
- 12 балів – не менше 60% вірних відповідей на тестові питання;
- 11 балів - не менше 55% вірних відповідей на тестові питання;
- 10 балів – не менше 50% вірних відповідей на тестові питання;
- 9 балів – не менше 45% вірних відповідей на тестові питання;
- 8 балів – не менше 40% вірних відповідей на тестові питання;
- 7 балів – не менше 35% вірних відповідей на тестові питання;
- 6 балів – не менше 30% вірних відповідей на тестові питання;
- 5 балів – не менше 25% вірних відповідей на тестові питання;
- 4 бали – не менше 20% вірних відповідей на тестові питання;
- 3 бали – не менше 15% вірних відповідей на тестові питання;
- 2 бали – не менше 10% вірних відповідей на тестові питання;
- 1 бал – не менше 5% вірних відповідей на тестові питання;
- 0 балів - менше 5% вірних відповідей на тестові питання

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Пожежна тактика та її завдання. Статут дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж. Роль пожежної тактики при підготовці фахівців оперативно-рятувальної служби.

2. Пожежа та її розвиток. Форми розвитку пожежі, зони на пожежі, поняття про зони, їхня межа; основні параметри і стисла характеристика зон.

3. Пожежа та її розвиток. Розвиток пожежі: поняття про розвиток пожежі; періоди розвитку пожежі; характеристики і визначення; основні форми розвитку пожежі; характеристики показників, щодо визначення основних параметрів пожежі. Параметри гасіння пожежі.

4. Класифікація пожеж за умовами газового обміну, агрегатного стану горючих речовин, характеру поширення горіння, належності до об'єктів, відношенню до поверхні землі, розміру, тривалості та іншими ознаками; стисла характеристика кожного різновиду пожежі. Способи та засоби гасіння.

5. Визначення параметрів розвитку та гасіння пожежі. Площа, периметр та фронт пожежі та площа гасіння, температурний режим та газообмін на пожежі, основні параметри при зовнішніх і внутрішніх пожежах. Практичне значення керування газовим обміном на пожежі.

6. Вогнегасні засоби, умови і принципи припинення горіння; види

засобів, що гасять, і запропоновані до них вимоги. Прийоми та способи гасіння пожеж, розподіл прийомів гасіння за різноманітними ознаками.

7. Вогнегасні засоби, поняття про інтенсивність подачі засобів, що гасять, і порядок її визначення. Визначення кількості вогнегасних засобів для припинення горіння.

8. Тактичні можливості пожежних підрозділів: поняття про тактичні можливості підрозділів; показники, від яких залежать тактичні можливості; необхідність, умови і зразкові схеми використання пожежно-рятувальних автомобілів на повну тактичну можливість при подачі води і повітряно-механічної піни.

9. Сили і засоби оперативно-рятувальної служби цивільного захисту. Оперативне розгортання під час гасіння пожеж. Види пожежно-рятувальних підрозділів та їх характеристика.

10. Тактичні можливості підрозділів на основних пожежно-рятувальних автомобілях без встановлення їх на вододжерело. Обстановка на пожежі, при якій підрозділи працюють без встановлення пожежно-рятувальних автомобілів на вододжерело.

11. Визначення показників тактичних можливостей підрозділів без установки основних пожежно-рятувальних автомобілів на вододжерело, можливі схеми оперативного розгортання відділень на автомобілях. Розрахунок тривалості подачі засобів для гасіння пожеж.

12. Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів на основних пожежно-рятувальних автомобілях з встановленням їх на вододжерело: обстановка на пожежі, при якій підрозділи працюють з встановленням пожежно-рятувальних автомобілів на вододжерело; можливі схеми оперативного розгортання відділень при подачі води і піни; розрахунки тривалості подачі повітряно-механічної піни, можлива площа та об'єм гасіння, а також визначення граничної відстані для подачі засобів гасіння.

13. Організація оперативних дій. Періоди розвитку та гасіння пожежі. Види і класифікація оперативних дій пожежних підрозділів. Роботи, що виконуються у кожний період та їх характеристика. Організація оперативних дій. Умови локалізації та ліквідації пожежі.

14. Періоди гасіння пожежі: поняття про періоди локалізації і ліквідації; характер оперативних дій, що виконуються підрозділами в кожний період; чинники, що впливають на тривалість локалізації і ліквідації пожежі.

15. Вирішальний напрямок оперативних дій на пожежі: поняття про вирішальний напрямок. Основні принципи визначення вирішального напрямку, порядок здійснення цих принципів у процесі керування оперативними діями.

16. Організація розвідки на пожежі. Мета та завдання розвідки пожежі. Види, склад, організація, способи та правила проведення розвідки пожежі. Прийняття заходів з рятування людей, яким потрібна допомога. Виявлення причин пожежі в ході розвідки. Безпека праці при проведенні розвідки пожежі.

17. Рятування людей на пожежі. Випадки, шляхи і способи рятування людей. Порядок, способи та використання технічних засобів при пошуку та рятуванні людей. Прийняття заходів щодо попередження паніки. Обов'язки КГП при організації рятувальних робіт. Безпека праці під час проведення рятувальних робіт на пожежі.

18. Організація оперативних дій пожежно-рятувальних підрозділів. Класифікація оперативних дій: загальні; окремі; підготовчі; основні; забезпечувальні. Порядок їх виконання. Поняття про оцінку обстановки, її сутність.

19. Гасіння пожежі. Поняття та сутність гасіння пожежі. Характер оперативних дій, що виконуються в періоди локалізації і ліквідації пожежі. Визначення оперативних позицій на пожежі, порядок вибору технічних приладів подачі вогнегасних засобів. Безпека праці під час гасіння пожеж.

20. Методика розрахунку сил і засобів для гасіння пожеж. Послідовність аналітичного методу розрахунку сил і засобів. Визначення потрібної витрати вогнегасних речовин та кількості технічних приладів на гасіння та захист. Скорочені розрахунки сил і засобів в процесі гасіння пожеж з використанням тактико-технічних показників, таблиць, графіків і експонометрів.

21. Оперативне розгортання, поняття та основні вимоги до оперативного розгортання. Етапи оперативного розгортання, їх суть. Схеми оперативного розгортання. Особливості оперативного розгортання при гасінні пожеж в ускладнених умовах. Безпека праці при проведенні оперативного розгортання.

22. Оперативні картки пожежогасіння, призначення, зміст. Порядок складання, відпрацювання, оперативного використання, корегування та зберігання. Керівний документ.

23. Оперативні плани пожежогасіння. Призначення та організація роботи по складанню планів пожежогасіння. Зміст, вимоги до текстової та графічної частин. Порядок розробки, оформлення відпрацювання, корегування та використання.

Перелік теоретичних питань для підготовки до тестування:

1.Форми розвитку пожежі, зони на пожежі, поняття про зони, їхня межа; основні параметри і стисла характеристика зон.

2. Розвиток пожежі: поняття про розвиток пожежі; періоди розвитку пожежі; характеристики і визначення; основні форми розвитку пожежі; характеристики показників, щодо визначення основних параметрів пожежі. Параметри гасіння пожежі.

3. Класифікація пожеж за умовами газового обміну, агрегатного стану горючих речовин, характеру поширення горіння, належності до об'єктів, відношенню до поверхні землі, розміру, тривалості та іншими ознаками; стисла характеристика кожного різновиду пожежі. Способи та засоби гасіння.

4. Визначення параметрів розвитку та гасіння пожежі. Площа, периметр та фронт пожежі та площа гасіння, температурний режим та газообмін на пожежі, основні параметри при зовнішніх і внутрішніх пожежах. Практичне значення керування газовим обміном на пожежі.

5. Вогнегасні засоби, умови і принципи припинення горіння; види засобів, що гасять, і запропоновані до них вимоги. Прийоми та способи гасіння пожеж, розподіл прийомів гасіння за різноманітними ознаками.

6. Вогнегасні засоби, поняття про інтенсивність подачі засобів, що гасять, і порядок її визначення. Визначення кількості вогнегасних засобів для припинення горіння.

7. Тактичні можливості пожежних підрозділів: поняття про тактичні можливості підрозділів; показники, від яких залежать тактичні можливості; необхідність, умови і зразкові схеми використання пожежно-рятувальних автомобілів на повну тактичну можливість при подачі води і повітряно-механічної піни.

8. Сили і засоби оперативно-рятувальної служби цивільного захисту. Оперативне розгортання під час гасіння пожеж. Види пожежно-рятувальних підрозділів та їх характеристика.

9. Тактичні можливості підрозділів на основних пожежно-рятувальних автомобілях без встановлення їх на вододжерело. Обстановка на пожежі, при якій підрозділи працюють без встановлення пожежно-рятувальних автомобілів на вододжерело.

10. Визначення показників тактичних можливостей підрозділів без установки основних пожежно-рятувальних автомобілів на вододжерело, можливі схеми оперативного розгортання відділень на автомобілях. Розрахунок тривалості подачі засобів для гасіння пожеж.

11. Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів на основних пожежно-рятувальних автомобілях з встановленням їх на вододжерело: обстановка на пожежі, при якій підрозділи працюють з встановленням пожежно-рятувальних автомобілів на вододжерело; можливі схеми оперативного розгортання відділень при подачі води і піни; розрахунки тривалості подачі повітряно-механічної піни, можлива площа та об'єм гасіння, а також визначення граничної відстані для подачі засобів гасіння.

12. Організація оперативних дій. Періоди розвитку та гасіння пожежі. Види і класифікація оперативних дій пожежних підрозділів. Роботи, що виконуються у кожний період та їх характеристика. Організація оперативних дій. Умови локалізації та ліквідації пожежі.

13. Періоди гасіння пожежі: поняття про періоди локалізації і ліквідації; характер оперативних дій, що виконуються підрозділами в кожний період; чинники, що впливають на тривалість локалізації і ліквідації пожежі.

14. Вирішальний напрямок оперативних дій на пожежі: поняття про вирішальний напрямок. Основні принципи визначення вирішального напрямку, порядок здійснення цих принципів у процесі керування оперативними діями.

15. Організація розвідки на пожежі. Мета та завдання розвідки пожежі. Види, склад, організація, способи та правила проведення розвідки пожежі. Прийняття заходів з рятування людей, яким потрібна допомога. Виявлення причин пожежі в ході розвідки. Безпека праці при проведенні розвідки пожежі.

16. Рятування людей на пожежі. Випадки, шляхи і способи рятування людей. Порядок, способи та використання технічних засобів при пошуку та рятуванні людей. Прийняття заходів щодо попередження паніки. Обов'язки КГП при організації рятувальних робіт. Безпека праці під час проведення рятувальних робіт на пожежі.

17. Організація оперативних дій пожежно-рятувальних підрозділів. Класифікація оперативних дій: загальні; окремі; підготовчі; основні; забезпечувальні. Порядок їх виконання. Поняття про оцінку обстановки, її сутність.

18. Гасіння пожежі. Поняття та сутність гасіння пожежі. Характер оперативних дій, що виконуються в періоди локалізації і ліквідації пожежі. Визначення оперативних позицій на пожежі, порядок вибору технічних приладів подачі вогнегасних засобів. Безпека праці під час гасіння пожеж.

19. Методика розрахунку сил і засобів для гасіння пожеж. Послідовність аналітичного методу розрахунку сил і засобів. Визначення потрібної витрати вогнегасних речовин та кількості технічних приладів на гасіння та захист. Скорочені розрахунки сил і засобів в процесі гасіння пожеж з використанням тактико-технічних показників, таблиць, графіків і експонометрів.

20. Оперативне розгортання, поняття та основні вимоги до оперативного розгортання. Етапи оперативного розгортання, їх суть. Схеми оперативного розгортання. Особливості оперативного розгортання при гасінні пожеж в ускладнених умовах. Безпека праці при проведенні оперативного розгортання.

21. Оперативні картки пожежогасіння, порядок складання, відпрацювання, оперативного використання, корегування та зберігання. Керівний документ.

22. Основи управління силами і засобами. Основні принципи управління та керівництва оперативними діями підрозділів на пожежі. Системи управління на пожежах. Дії старшого начальника, який прибув на пожежу.

23. Керівник гасіння пожежі. Види та форми підготовки, порядок допуску начальницького складу до самостійного керівництва гасінням пожеж. Права і обов'язки КГП в процесі гасіння пожежі, вимоги щодо нього пред'являються. Структурна схема діяльності КГП.

24. Діяльність штабу на пожежі. Організація штабу на пожежі. Випадки створення, склад та основні задачі штабу на пожежі. Документи та технічні засоби роботи штабу на пожежі. Основні обов'язки та діяльність начальника штабу на пожежі.

25. Тил на пожежі. Задачі, принципи організації тилу та оперативних

дільниць на пожежі. Створення груп тилу. Обов'язки та діяльність начальника тилу на пожежі. Заходи по забезпеченню якісної роботи тилу на пожежах.

26. Оперативні дільниці та сектори на пожежі. Поняття, необхідність та принципи створення оперативних дільниць на пожежі. Вимоги щодо створення оперативних дільниць (оперативних секторів). Начальник оперативної дільниці, його права та обов'язки в ході гасіння пожеж.

27. Організація подачі води на пожежу з віддалених вододжерел. Робота тилу при подачі води в перекачку. Визначення раціональних способів та методика розрахунку необхідної кількості пожежних автомобілів для перекачки води. Обов'язки начальника тилу при організації перекачки води на пожежу.

28. Організація подачі води на пожежу з віддалених вододжерел. Робота тилу при підвезенні води. Методика розрахунку необхідної кількості пожежних автомобілів для підвезення води на пожежі. Обов'язки начальника тилу при підвезенні води на пожежу.

29. Особливості роботи тилу при використанні вододжерел з незадовільними умовами водозабору. Способи та умови забору води із вододжерел з незадовільними під'їздами і місцями водозабору. Забір і подача води на пожежу за допомогою гідроелеваторних систем. Розрахунок роботи гідроелеваторних систем.

30. Гасіння пожеж у підвалах, на поверхах та горищах. Загальна оперативно-тактична характеристика та особливості розвитку пожеж у підвалах, на поверхах та горищах. Особливості проведення розвідки пожежі, рятування людей та гасіння пожежі. Безпека праці при гасінні пожеж.

31. Гасіння пожеж у будівлях підвищеної поверховості. Оперативно-тактична характеристика та особливості розвитку пожежі у будівлях підвищеної поверховості. Особливості проведення оперативних дій. Способи подачі засобів гасіння, прокладка рукавних ліній на висоти, використання спеціальної техніки для здійснення оперативних дій на висотах. Безпека праці при гасінні пожеж.

32. Гасіння пожеж в дитячих, навчальних закладах та лікувальних закладах. Оперативно-тактична характеристика та особливості розвитку пожеж в дитячих, навчальних закладах та лікувальних закладах. Особливості розвідки, гасіння пожеж та евакуації дітей та хворих. Безпека праці при гасінні пожеж.

33. Гасіння пожеж в музеях, бібліотеках, виставках та культових спорудах. Оперативно-тактична характеристика та особливості розвитку пожеж в музеях, бібліотеках, виставках та культових спорудах. Оперативні дії: розвідка пожежі, оперативне розгортання, евакуація людей; захист та евакуація матеріальних цінностей. Особливості вибору вогнегасних речовин, інтенсивності та способів їх подачі. Безпека праці при гасінні пожеж.

34. Гасіння пожеж в театральних-видовищних установах. Особливості розвитку пожежі та організації оперативних дій в залежності від обстановки. Безпека праці при гасінні пожеж.

35. Гасіння пожеж на спортивних комплексах. Особливості розвитку пожежі та організації оперативних дій в залежності від обстановки. Безпека праці при гасінні пожеж.

36. Мета та завдання тактичної підготовки особового складу пожежно-рятувальних підрозділів. Види та організаційні форми, особливості планування тактичної підготовки. Керівні документи.

37. Проведення тактичної підготовки відділення, караулу. Підготовка та методика проведення теоретичних занять. Організаційні форми тактичної підготовки особового складу караулу пожежно-рятувальних підрозділів. Керівні документи.

38. Основи тактичної підготовки начальницького складу пожежно-рятувальних підрозділів. Мета і завдання тактичної підготовки начальницького складу. Теоретична і практична частини тактичної підготовки. Форми та методи тактичної підготовки начальницького складу. Керівні документи.

39. Вивчення оперативно-тактичне характеристики району (об'єкту) виїзду пожежно-рятувального підрозділу. Мета і завдання вивчення району виїзду. Вимоги, що пред'являються до знань оперативно-тактичних особливостей району виїзду частини, окремих дільниць району, об'єктів. Керівні документи.

40. Вирішення тактичних задач силами караулу. Мета та організація проведення занять з вирішення тактичних задач на об'єктах. Підготовка керівника до заняття з вирішення тактичних задач. Керівні документи.

41. Розробка тактичного задуму та складання методичної розробки з вирішення тактичних задач силами караулу. Порядок та методика проведення занять з вирішення тактичних задач силами караулу. Керівні документи.

42. Тактико-спеціальні навчання, мета, задачі, види та періодичність їх проведення. Порядок підготовки керівника та методика проведення тактико-спеціальних навчань.

43. Групові тактичні тренування, мета, завдання та організаційні форми групових тактичних тренувань. Порядок організації та підготовки до групових тактичних тренувань. Методика проведення групових вправ та ділових ігор.

44. Розбір пожеж, його види. Особливості та зміст підготовки, порядок і методика проведення з начальницьким складом. Керівні документи.

Отримані здобувачем бали за накопичувальною 100-бальною шкалою оцінювання знань переводяться у національну шкалу та в рейтингову шкалу ЄКТС згідно з таблицею.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами з навчальної дисципліни

Накопичувальна 100-бальна шкала	Рейтингова шкала ЄКТС	Національна шкала
90-100	A	відмінно
80-89	B	добре
65-79	C	
55-64	D	задовільно
50-54	E	
35-49	FX	незадовільно
0-34	F	

9. Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

5. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 50% оригінального тексту при перевірці на плагіат.

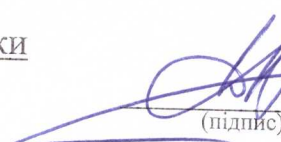
Розробники:

Начальник кафедри пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт
(посада)

(підпис)

Андрій ЛІСНЯК
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Доцент кафедри пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт
(посада)

(підпис)

Дмитро Дубінін
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)